

ČÍNSKÝ PACIENT V ČESKÉM ZDRAVOTNICTVÍ

Chinese patient in Czech healthcare system

10: 247–482, 2008
ISSN 1212-4117

Pavel Scholz, Valérie Tóthová

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, katedra ošetrovatelství

Summary

Given the increasing number of inhabitants of the People's Republic of China and contemporary globalisation tendencies in the society including inhabitants of this Republic, it is of course necessary to know at least principal information concerning members of the Chinese minority living in the Czech Republic and their specific features in the field of nursing care. This research work was elaborated with the use of qualitative research methods. The research target of the present work was to consider special features of the nursing care, which should be respected according to the members of the Chinese minority. The data accumulation was provided with the help of semi-structured interviews with members of the Chinese minority group in the Czech Republic. The scope of questions of the semi-structured interview used is particularly based on conceptual nursing models by M. Gordon, M. Leininger and a model by J. Giger – R. Davidhizer. To achieve this target, five research questions were established. Case reports were obtained based on results of the interviews. The case reports form a research basis for categorized tables and graphs (modified approach of framework analysis), where most important research results are summarized. The main results include the determined specific features of the nursing care in the field of sampling the blood, communicating medical diagnosis, particularly for the family, fear of drug dependence and also pain and its solution. Further results also include a description of the perception of Czech nursing and nurses as providers of the special nursing care by members of the Chinese minority group. Based on the results of the work, hypotheses are proposed, designed for the further research. The principal data concerning members of the Chinese minority group living in the Czech Republic were arranged in an information summary and standards of nursing care. In contact with nursing personnel, everybody of us expects quality individual and respectful care. It is necessary to respect specific features of all the patients regardless of the colour of the skin and political or spiritual creed. When granting the professional nursing care, it is necessary to rise above limits of our own culture and habits with the aim to provide our patient/client from any cultural group with as effective nursing care as possible.

Key words: method of research – Chinese patient/client – nursing standard

Souhrn

Vzhledem ke vzrůstajícímu počtu obyvatel České lidové republiky a současným globalizačním tendencím společnosti, nevyjímajíc obyvatel ČR, je jistě potřebné, abychom v odborné ošetrovatelské veřejnosti znali alespoň základní informace o příslušnicích čínské minoritní skupiny žijící v ČR a jejich specifika v oblasti ošetrovatelské péče. Tato výzkumná práce je zpracována pomocí metod kvalitativního výzkumu. Výzkumným cílem této práce bylo zpracovat zvláštnosti ošetrovatelské péče, které si příslušníci čínské menšiny přejí respektovat. Sběr dat byl proveden pomocí polostrukturovaného rozhovoru u příslušníků čínské minoritní skupiny v ČR. Obsah otázek použitého polostrukturovaného rozhovoru vychází zejména z koncepčních ošetrovatelských modelů M. Gordonové, M. Leiningerové a modelu J. Gigerové – R. Davidhizerové. K dosažení cíle bylo stanoveno pět výzkumných otázek. Na základě výsledků rozhovorů jsou vytvořeny kazuistiky. Kazuistiky tvoří výzkumný podklad, ze kterého vycházejí kategorizované tabulky a grafy (modifikovaný přístup rámcové analýzy), v nichž jsou sumarizovány nejdůležitější výsledky výzkumu. K hlavním výsledkům řadíme zjištěné zvláštnosti ošetrovatelské péče v oblasti odběrů krve, sdělování lékařské diagnózy ob-

zvláště rodině, obavy ze závislosti na lécích a také bolest a její řešení. K dalším výsledkům patří také popis toho, jak vnímají příslušníci čínské minoritní skupiny české ošetrovatelství a sestru jako poskytovatelku odborné ošetrovatelské péče. Na základě výsledků práce jsou navrženy hypotézy určené k dalšímu výzkumnému využití. Základní informace o příslušnicích čínské minoritní skupiny žijící v ČR jsme zpracovali do informačního sumáře a do standardu ošetrovatelské péče. Každý z nás při kontaktu s ošetrovatelským personálem očekává kvalitní, individuální a ohleduplnou péči. Je nutné respektovat specifika všech pacientů bez ohledu na barvu pleti, politické či spirituální vyznání. Je vhodné se v době poskytování profesionální ošetrovatelské péče „povznést“ nad hranice své vlastní kultury a zvyklosti s cílem poskytnutí co nejefektivnější ošetrovatelské péče našemu pacientovi/klientovi z jakékoliv kultury.

Klíčová slova: metodika výzkumu – čínský pacient/klient – ošetrovatelský standard

ÚVOD

Čína s přibližně 1,3 miliardy občanů patří mezi největší země světa. Migrace a turistika obyvatel Čínské lidové republiky směrem do středoevropského regionu je rok od roku vyšší. Souběžně s nárůstem počtu příslušníků čínské minoritní skupiny v ČR stoupá i suma poskytované zdravotní péče této minoritní skupině obyvatel. Odlišné pojetí zdraví a nemoci má výrazný vliv na přístup a vnímání pacienta/klienta z odlišné kultury, ať už z profesionálního pohledu, nebo z pohledu pacienta/klienta. Zdravotnický personál by si měl být vědom hlavních odlišností v chování příslušníků minoritních skupin svého obyvatelstva, a to nejen v souvislosti s poskytovanou zdravotní péčí.

Tato výzkumná práce je zpracována pomocí metod kvalitativního výzkumu. Výzkumným cílem této práce bylo zpracovat zvláštnosti ošetrovatelské péče, které si příslušníci čínské menšiny přejí respektovat.

Cíl práce a výzkumné otázky

Výzkumným cílem této práce bylo zpracovat zvláštnosti ošetrovatelské péče, které si příslušníci čínské menšiny přejí respektovat. Na počátku našeho výzkumu jsme pro dosažení cíle stanovili pět výzkumných otázek. Výzkumná otázka č. 1 Mají příslušníci čínské minoritní skupiny ošetrovatelská specifika? Výzkumná otázka č. 2 Spatřují příslušníci čínské minoritní skupiny odlišnosti českého ošetrovatelství oproti čínskému ošetrovatelství? Výzkumná otázka č. 3 Jsou příslušníci čínské minoritní skupiny seznámeni s právy pacientů ČR? Výzkumná otázka č. 4 Pokud jsou jedinci z čínské minoritní skupiny hospitalizováni v české nemocnici, považují za přijatelný počet spolupacientů tři a více? Vý-

zkumná otázka č. 5 Mají příslušníci čínské minoritní skupiny specifika v případě odběrů biologického materiálu? Všechny naše výzkumné otázky jsou zodpovězeny.

Metodika

Ve výzkumné části této práce bylo využíváno kvalitativní formy výzkumu. Pro sběr dat od respondentů byl použit polostrukturovaný rozhovor, který byl připraven na základě konfrontací s odbornou literaturou zabývající se multikulturním ošetrovatelstvím. Rozhovor je rozdělen na tři části. Obsah otázek první části vychází zejména z koncepčních ošetrovatelských modelů M. Gordonové, M. Leiningarové a modelu J. Gigerové – R. Davidhizerové. Druhá část je oblastí simulačních otázek. Tyto otázky mají napomoci respondentovi vcítit se do role pacienta/klienta zdravotnického zařízení a následně simulují různé situace pacientů/klientů zdravotnického zařízení v souvislosti s hospitalizací. Třetí část rozhovoru obsahuje otázky, které nás dále z ošetrovatelského hlediska zajímají. Rozhovor obsahuje celkem 138 otázek. V průběhu vlastního sběru dat bylo možno položit doplňující (tzv. sondážní) otázky, které byly uvedeny na speciální příloze rozhovoru. Rozhovor byl zcela anonymní. Výzkum proběhl v listopadu 2007 a navazuje na výzkumný grant realizovaný katedrou ošetrovatelství ZSF JU NR/8473-3 s názvem Zajištění efektivní, kulturně diferencované ošetrovatelské péče pro vietnamskou a čínskou minoritu v České republice.

Výběr respondentů

Zkoumaný soubor je tvořen z devíti respondenty z čínské minoritní skupiny žijící v ČR a všich-

ni uvedení respondenti mají místo svého narození v Čínské lidové republice. U respondentů č. 3 až č. 9 bylo využito tlumočnických služeb; tlumočnice se také narodila v ČLR.

Zpracování výsledků

- Kompletní přepis rozhovorů do elektronické podoby
- Kazuistiky
- Rámcová analýza – kategorizace dat do tabulek a grafů – pomocí modifikovaného kvalitativního přístupu Ritchieho a Spence-
ra. Vzniklo 39 kategorizačních témat.

Vybrané výsledky

Jedním ze zajímavých výsledků naší práce je oblast bolesti a vnímání bolesti. Zde je patrná kulturní specifická příslušníků čínské minoritní skupiny v ČR, kterou je nutno profesionálními pracovníky ve zdravotnictví respektovat. Respondenti většinou netiší svou bolest, ani si to většinou nepřejí – případně se ji snaží vydržet. Pro některé z respondentů neznámá bolest negativní vjem, ale právě signalizací v oblasti nerovnováhy Jin a Jang. Podle této filozofie není třeba bolest tlumit, naopak je třeba hledat protipól bolesti. V praxi to znamená např. hledání alternativních forem řešení bolesti (ne ledování), jako je meditace či jiná forma relaxace klienta. Tento výsledek je prezentován v tabulce č. 1.

Tab. č. 1 Bolest a její řešení (Jakým způsobem obvykle tišíte svou bolest?)

R = respondent	Součet	R1	R2	R3	R4	R5	R6	R7	R8	R9
Léky	2	1	1							
Snaha o vydržení	3		1			1	1			
Netiším	4				1			1	1	1
Jdu k lékaři	1			1						
Celkový výskyt	10	1	2	1	1	1	1	1	1	1

Důležité je také očekávání našich respondentů od ošetřovatelského personálu, výsledky jsou uvedeny v tabulce č. 2. Ošetřovatelský per-

sonál by měl mít praktické schopnosti, příjemné vystupování, komunikační schopnosti a schopnost přesného zjištění problému.

Tab. č. 2 Co je u ošetřovatelského personálu nejdůležitější? (více otázek)

R = respondent	Součet	R1	R2	R3	R4	R5	R6	R7	R8	R9
Přesné zjištění problému	2	1								1
Praktické schopnosti	5		1	1	1	1				1
Příjemné vystupování a komunikace	5		1	1	1	1	1			
Podává správné léky	1							1		
Léky podává správným způsobem	1								1	
Celkový výskyt	14	1	2	2	2	2	1	1	1	2

Vnímání sestry z pohledu respondentů znázorňujeme v tabulce č. 3. Sestra je z pohledu příslušníků čínské minoritní skupiny nejčastěji

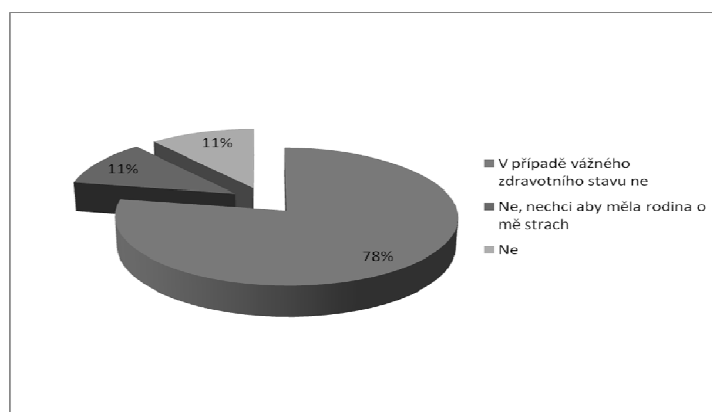
v bílém či světle oranžovém oblečení, nosí pantofle, pečuje o nemocné a je to žena. Takto vnímá většina respondentů sestru.

Tab. č. 3 Popis sestry (Jak by jste popsal/a sestru, která pracuje ve zdravotnictví v ČR?)

R = respondent	Součet	R1	R2	R3	R4	R5	R6	R7	R8	R9
Žena	2	1						1		
Bílé oblečení	5	1	1	1	1					1
Pantofle	5	1			1	1	1			1
Světle oranžové oblečení	5			1	1	1	1	1		
Pečuje o nemocné	3		1	1	1					
Jmenovka	1							1		
Injekce	1									1
Nedokáže popsat	1								1	
Celkový výskyt	23	3	2	3	4	2	2	3	1	1

Za velmi zajímavý výsledek považujeme postoj respondentů ke sdělování zdravotního stavu vlastní rodině. Oproti našemu očekávání, ale v souladu s čínskou odbornou literaturou si

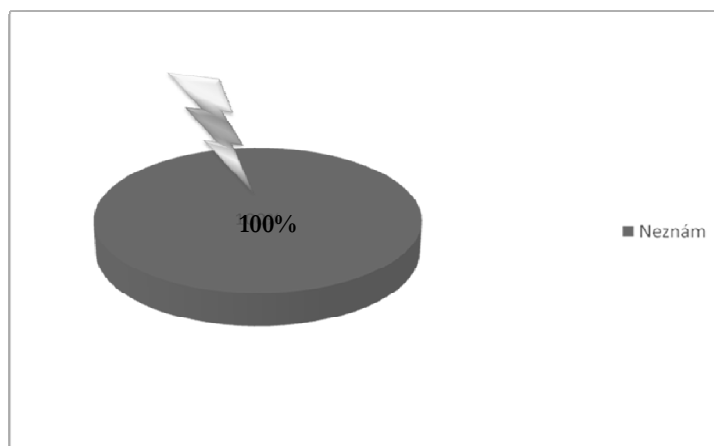
respondenti nepřejí sdělování závažného zdravotního stavu své rodině, protože se obávají narušení rovnováhy. Tento výsledek prezentujeme na grafu č. 1.

Graf č. 1 Postoj ke sdělování zdravotního stavu rodině (více otázek)

Velmi alarmující výsledek našeho výzkumu je v oblasti informovanosti příslušníků čínské minoritní skupiny v ČR o právech pacientů ČR.

Žádný respondent nebyl seznámen s právy pacientů ČR. Tento výsledek je znázorněn v grafu č. 2.

Graf č. 2 Znalost práv pacientů (více otázek)

ZÁVĚR

Na základě výsledků našeho výzkumu jsme stanovili hypotézy určené k dalšímu výzkumu v této oblasti. Jedním z výstupů této práce je také návrh standardu ošetřovatelské péče u příslušníků čínské minoritní skupiny žijící v ČR, kde jsou mimo jiné zpracována i doporučení pro pracovníky v ošetřovatelské péči v ČR. Dále jsme zpracovali informační sumář pro sestry o transkulturních specifikách čínského pacienta/klienta v českém zdravotnictví. Výsledky této práce mohou sloužit jak pro studijní účely, tak i pro přímé poskytování ošetřovatelské péče ve zdravotnických zařízeních v ČR.

Jistě každý z nás očekává při kontaktu s ošetřovatelským personálem kvalitní, individuální a ohleduplnou péči. Je nutné respektovat specifika všech pacientů nehlédě na barvu pleti, politickou orientaci či spirituální vyznání. Je vhodné se v době poskytování profesionální ošetřovatelské péče „povznést“ nad hranice své

vlastní kultury a zvyklostí s cílem poskytnutí co nejefektivnější ošetřovatelské péče našemu pacientovi/klientovi z jakékoliv kultury. Napomoci by tomuto měla právě tato práce a její výsledky.

Závěrem uvádíme definici zdraví v čínských oblastech (k zamyšlení): „Zdraví je stav rovnováhy mezi vnitřním a vnějším prostředím člověka“.

LITERATURA

- DISMAN, M.: *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. 3. vyd., Praha: Karolinum, 2000.
- HENDL, J.: *Kvalitativní výzkum*. 1. vyd., Praha: Portál, 2005.
- PANG, S. M. C.: Towards a Chinese definition of nursing, *Journal of Advanced Nursing, Blackwell synergy*, 2004. Vol. 46, no 6, June 2004.
- ŠPIRUDOVÁ, L., et al.: *Multikulturní ošetřovatelsví II*. 1 vyd., Praha: Grada Publishing, 2006.
- WHO/China. [on-line], [cit. 2007-10-10]. Dostupné z: <http://www.who.int/countries/chn>
- WONG, S. K. C.: Chinese definition of nursing. *Journal of Advanced Nursing*, 2004. Vol. 46, Issue 6.

Pavel Scholz a Valérie Tóthová
scholz@zsf.jcu.cz